

14:e söndagen efter Trefaldighet

Predikan 2024-09-01
Kyrkoherde Sten Rydh,
Evangelisk-Lutherska Kyrkan i Sverige.
Dagens ämne: Tacksamhet
Epistel: Ef. 5:15–20
Evangelium: Luk. 17:11–19

I Guds, Faderns, + Sonens och den helige Andes, namn. Amen.

Bön: Käre himmelske Fader! Vi tackar för ditt heliga och saliggörande ord. Kom med din helige Ande och ge oss tacksamhet i våra hjärtan. Genom din Son, Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen

Evangelium: Luk.17:11–19.

11 På sin vandring mot Jerusalem tog Jesus vägen mellan Samarien och Galileen. 12 När han var på väg in i en by möttes han av tio spetälska män. De stannade på avstånd 13 och ropade: ”Jesus, Mästare, förbarma dig över oss!” 14 Han såg dem och sade till dem: ”Gå och visa er för prästerna.” Och medan de var på väg dit, blev de rena.

15 När en av dem såg att han var botad, vände han tillbaka och prisade Gud med hög röst 16 och föll ner på sitt ansikte för Jesu fötter och tackade honom. Han var samarier. 17 Jesus frågade honom: ”Blev inte alla tio rena? Var är de nio andra? 18 Fanns det ingen som vände tillbaka för att ge Gud äran utom den här främlingen?” 19 Och han sade till honom: ”Res dig och gå. Din tro har frälst dig.”

I dagens *episteltext* ur Efesierbrevet riktar Paulus en allvarlig förmaning till alla kristna. Han tar sin utgångspunkt i orden: ”Tiden är ond” (Ef. 5:16). Ordagrant från grundtexten står det: ”Köp tiden, ty dagarna är onda”. Innebörden är: ”Ta väl vara på varje tillfälle, för dagarna är onda” (Folkbibeln). Tiden är något mycket viktigt. Gud har skapat tiden som någonting gott. Vi skall ta väl vara på tiden och använda den i Guds tjänst.

Under de sex skapelsedagarna lät Gud sin skapelse växa fram i bestämda tidsperioder som verkligen var dagar av samma längd som nu, och det står upprepade gånger om allting han skapade: ”Och Gud såg att det var gott.” (1 Mos. 1:10, 12, 18, 25, 31). Och när Gud på den sjätte dagen avslutat skapelseverket genom människans skapelse står det: ”Gud såg på allt som han hade gjort, och se, det var mycket gott”. Alltså: Tiden och skapelsen är god. Hur kan aposteln då säga: ”Tiden är ond”?

Svaret är det som hände en kort tid efter skapelsen. En ond varelse kom till Adam och Eva och lockade dem till synd. Det var djävulen, den fallne ängeln, som inte nöjde sig med sin stora skara onda änglar, som han lockat till avfall från den gode skaparen. Han ville också ha med sig hela människosläktet. Och så blev det, vad än den s.k. vetenskapen säger i sin ologiska förklaring till alltings ursprung. Där är man enligt Darwin och hans otaliga efterföljare övertygade om att allting av sig självt genom otroligt långa tidsperioder går från det lägre till det högre. Enligt denna lära

om utvecklingen borde tiderna och allting på jorden bli bättre och bättre. När vi nu ser oss omkring runt världen idag må det vara tillåtet att sätta ett frågetecken för denna teori. Ser vi en allt godare och bättre värld runtomkring oss?

Den helige Ande talar klarspråk genom apostlar och profeter. Han säger: ”Tiden är ond”. ”Hela världen är i den ondes våld” (1 Joh. 5:19). Jesus säger: ”Ni som är onda” (Matt. 7:11). Och Paulus skriver: ”En endas fall ledde till fördömelse för alla människor” (Rom. 5:18).

Mot denna onda tid sätter nu aposteln tacksamheten över Guds nåd och alla hans gåvor. Han skriver: ”*Låt er i stället uppfyllas av Anden och tala till varandra med psalmer, hymner och andliga sånger. Sjung och spela för Herren i era hjärtan. Och tacka alltid vår Gud och Far för allt i vår Herre Jesu Kristi namn*” (Ef. 5:18-20).

Denna lovsång inför Gud och Lammet har ända från skapelsens början funnits i himmelen. Guds goda änglar har prisat den frälsning som Gud redan på syndafallets dag utlovade, nämligen att ”*kvinnans säd skulle trampa sönder ormens huvud*” (1 Mos. 3:15). Det är inte först i nya testamentet denna lovsång ljuder. Tacksägelsen över Guds underbara nåd har alltid funnits i himlen och kommer alltid att finnas där i evighet. Men denna lovsång kom också efter syndafallet till människorna på jorden genom tron som Gud skänker genom sitt löftesord.

Att Adam och Eva verkligen trodde på Guds löfte ser vi av att det står att Eva redan när förste sonen föddes utropade: ”Jag har fått en man från Herren” (1 Mos. 4:1). Och lite längre fram står det: ”Vid den tiden började man åkalla Herrens namn” (1 Mos. 4:26). Luther översätter detta med att man började *predika* Herrens namn. Så ser vi att en liten skara samlades kring Adams predikan, medan andra följde efter Kain, som hade gått bort från Adams kyrka och kring sig och sina efterkommande samlade en falsk kyrka där bl.a. hämnden var en viktig sak (1 Mos. 4:24). Bland dessa Kains efterföljare ökade ogudaktigheten mer och mer och det står: ”*Och Herren såg att människornas ondska var stor på jorden och att deras hjärtans alla tankar och avsikter ständigt var alltigenom onda*” (1 Mos. 6:5).

Men Gud såg till att det ändå ständigt fanns en liten skara som trodde på löftet om den kommande Kristus. Så blev Noa och hans familj räddade i arken. Och senare blev Abraham den som i tro och tacksamhet vandrade på Guds väg. Så blev Abraham också en förebild för oss. Det står: ”*Abraham trodde Gud, och det räknades honom till rättfärdighet*” (1 Mos. 15:6, Hab. 2:4, Rom. 4:3, Gal. 3:6, Jak. 2:23).

Endast tron kan i våra syndiga hjärtan uppväcka en sann, biblisk tacksamhet. Men det finns också en världslig tacksamhet som även icke kristna människor kan känna. Detta hör till den naturliga lagen. I en god uppfostran får vi lära oss att vara tacksamma och inte ta för givet att vi själva skall stå i centrum så att andra är skyldiga att ge oss allting vi önskar. Då är vi bortskämda och otacksamma. Men ändå är denna mänskliga tacksamhet mycket bräcklig. Själva otacksamheten är en del av vår syndiga natur. Vi känner inte av oss själva den ende, sanne Guden och hans nåd. Vi tackar inte Gud för allt det goda han gör mot oss. Vi kräver gärna tacksamhet av andra, men blir arga och otrevliga så fort någonting går oss emot. Vi knotar över dåligt väder, svårigheter och prövningar och besvärliga människor. Vi vill att alla andra skall vara

vänliga och snälla mot oss, men bryr oss inte så mycket om att själva ta oss an andra och hjälpa dem när de verkligen skulle behöva det.

Men den sanna kristna tacksamheten är något mycket djupare. Den kan endast uppkomma som en följd av tron på frälsningen. Det sker när vi genom lagen inser vårt totala syndafördärv och sedan genom evangelium möter ordet om förlåtelsen i Kristus. Detta sammanfattas i dagens evangelium om hur Jesus botade de tio spetälska. De måste leva utanför lägret med sin svåra sjukdom, som vanställde deras kroppar. Men nu kom Jesus till deras by och de ropade till honom i sin nöd:

”Jesus, Mästare, förbarma dig över oss!” (v. 13).

Detta kan inte betyda något annat än att de trodde på Jesus och litade på honom. De kallade honom mästare. De hade inte något eget att komma med utan vände sig till honom som de säkert hade hört mycket om. Ryktet om Jesu under och botande och talet om att Jesus kanske var Messias spred sig överallt. De tio hade säkert hört många människor upprepa vad Jesus själv hade sagt, t.ex. när han sade: ”Människosonen har kommit för att söka upp och frälsa det som var förlorat” (Luk. 19:10). De hade tagit fasta på att Jesus också hjälpte sådana som de själva och ropade till honom: *Mästare, förbarma dig över oss!*

Jesus sade då bara: *”Gå och visa er för prästerna”* (v 14). Detta skulle den som blivit botad från spetälska göra enligt Mose lag (3 Mos. 13). Det var prästernas sak både att avgöra vilka som skulle hållas isolerade och vilka som kunde förklaras rena. När nu Jesus sade: *”Gå och visa er för prästerna”* måste detta ha uppfattats som ett löftesord om rening. Och mycket riktigt! På vägen till prästerna blev alla botade. Jesus hade visserligen inte sagt *”Bli rena!”*, men ordet *”Gå och visa er för prästerna”* hade här samma innebörd. Så trodde de på Jesu ord och de fick uppleva undret att Jesus botade dem.

Men sedan var det bara en av dem, en samarit, som vände tillbaka till Jesus och tackade honom. Hans tro hade fött en sann tacksamhet i hans hjärta. Han föll ned inför Jesus och prisade Gud med hög röst. Och Jesus sade till honom: *”Res dig och gå. Din tro har frälst dig”* (v. 19).

Texten framhåller att mannen var från Samarien, en samarit. Dessa var av judarna illa sedda på grund av att man hade en blandreligion, där Mose lag blandades med obibliska läror. Därför är vår text ett exempel på att Jesus också tog sig an människor som kom från Samarien, trots att de var föraktade av judarna. Vi kan då tänka på Jesu egna ord till apostlarna: *”Men när den helige Ande kommer över er, ska ni få kraft och bli mina vittnen i Jerusalem, i hela Judeen och Samarien och ända till jordens yttersta gräns.”* (Apg. 1:8). Så samlar Gud genom evangelium både judar, samarier och hedningar till sin kyrka. Men det står aldrig att Jesus godkände det falska som fanns inom dessa tre grupper, inom judendomen (fariséerna och saducéerna), inom den samariska blandreligionen eller i hednavärlden med dess otaliga religioner. Jesus sade tvärtom i sin missionsbefallning: *”Lär dem att hålla allt som jag befallt er”* (Matt. 28:20).

Så kom den samaritiska mannen att bli en lärjunge som i tacksamhet och tro inlemmades i den kristna kyrkan. Detta ledde nog också till både förakt och förföljelse ty judarna hade redan beslutat att den som bekände Jesus som Messias skulle bli utesluten ur synagogan (Joh. 9:22).

Jesus frågade mannen: *”Blev inte alla tio rena? Var är de nio andra? Fanns det ingen som vände tillbaka för att ge Gud äran utom den här främlingen?”* (v. 17f). Dessa nio visade på ett förfärande sätt hur otacksamheten kan gripa tag i människans hjärta. Även den som i tro tagit emot frälsningen kan senare avfalla. Kanske var det så att dessa nio inför prästerna blev ställda inför hotet att bli uteslutna ur synagogan. Vi vet inte. Men vi vet med säkerhet att bekännelsen av Jesus som Messias ledde till förakt och förföljelse. Detta framgår på många ställen i evangelierna. I sin liknelse om såningsmannen säger Jesus om dessa som bara trodde till en tid men sedan avföll:

”Det som såddes på stenig mark är den som hör ordet och genast tar emot det med glädje, men han har ingen rot inom sig utan tror bara för en tid. När han möter lidande eller förföljelse för ordets skull så kommer han genast på fall” (Matt. 13:20f).

För att detta inte skall ske manar Guds ord oss till tro och tacksamhet. Det är visserligen bara Gud ensam som genom evangelium kan uppehålla vår tro och hindra att vi avfaller. Men Gud vill att vi genom vårt dop dagligen skall döda den gamla människan så att den nya uppstår. I denna andens strid mot köttet skall vi också kämpa mot otacksamheten. Nattvarden kallas också för *eukaristi*, som betyder tacksägelse. Där ges oss syndernas förlåtelse för intet liksom i alla övriga nådemedel. Vi skall göra som samariten och vända tillbaka till Kristus och tacka honom för allt. Vi skall be om vårt dagliga bröd men också tacka för det. Vi skall göra som vi i början av predikan hörde i episteltexten:

”Låt er i stället uppfyllas av Anden och tala till varandra med psalmer, hymner och andliga sånger. Sjung och spela för Herren i era hjärtan. Och tacka alltid vår Gud och Far för allt i vår Herre Jesu Kristi namn.”

Amen.

Bön. Lovad vare Gud och välsignad i evighet, som med sitt ord har tröstat, lärt, förmanat och varnat oss. Hans helige Ande stadfäste ordet i våra hjärtan, att vi inte må vara glömska hörare, utan ordets görare, och så dagligen tillväxa i tro, hopp, kärlek och tålamod intill änden, och bli evigt saliga. Genom Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.